

Stosowanie **metod bezantybiotykowych** w celu ograniczania biegunek i niestrawności u drobiu – przykłady wybranych przypadków terenowych

Wielkotowarowa produkcja drobiu powoduje wystąpienie szeregu czynników, które wpływają na stan zdrowia i dobrostan ptaków. Konsekwencją tego może być czasowe upośledzenie trawienia oraz wchłaniania paszy, co makroskopowo objawia się niestrawnością lub efektem mokrej ściółki. Warto zaznaczyć różnice między niestrawnością pokarmową, syndromem mokrej ściółki oraz biegunką. Należy też pamiętać, że wszystkie te problemy mogą występować u ptaków jednocześnie i nie wykluczają się wzajemnie. Niestrawność to zaburzenia trawienia i wchłaniania składników pokarmowych, które manifestują się obecnością niestrawionych elementów paszy w pomiole. Syndrom mokrej ściółki objawia się zaburzeniami proporcji między frakcją płynną, a frakcją stałą w kałomoczu, a jej obserwowalnym skutkiem jest uwodnienie pomiotu i utrata jego prawidłowej struktury. Biegunka jest najcięższą postacią upośledzenia trawienia i wchłaniania, charakteryzującą się częstym oddawaniem wodnistego kałomoczu, który dodatkowo może zawierać elementy śluzu oraz złuszczone nabłonek jelitowy i pęcherzyki gazu (widoczne jako piana w pomiole). Przyczynami występowania powyższych problemów mogą być zaburzenia fizjologiczne przewodu pokarmowego (m. in. dysfunkcje enzymatyczne, zaburzenia równowagi mikroflory przewodu pokarmowe-

go), czynniki środowiskowe (m.in. nieodpowiednia jakość ściółki, stres termiczny), żywieniowe (m.in. niewłaściwa struktura paszy, niewłaściwa jakość tłuszczu, czynniki antyżywieniowe) lub czynniki zakaźne (bakterie, wirusy, grzyby i pasożyty). Brak szybkiej reakcji na wystąpienie czynników ryzyka lub zaobserwowane objawy może doprowadzić do osłabienia ptaków i nasilenia objawów, a w konsekwencji do zahamowania dobowych przyrostów masy ciała, podwyższenia współczynnika FCR, wystąpienia *pododermatitis* a w konsekwencji do zwiększenia się dobowej śmiertelności ptaków. Powyższe czynniki są bezpośrednią przyczyną podwyższenia kosztów produkcji.

Ponieważ biegunki są głównym powodem do stosowania terapii antybiotykowych u drobiu, poniżej przedstawiamy przypadki kliniczne, w których stosowano preparaty zawierające ekstrakty roślinne (m.in. dąb szypułkowy, rzepik pospolity i czosnek pospolity), szczególnie przydatne w terapii biegunek wywołanych przez różne czynniki etiologiczne. Kluczowe w powodzeniu stosowania terapii bezantybiotykowych jest uważne obserwowanie stada, szybka reakcja na wszelkie odchylenia od normy fizjologicznej oraz stosowanie odpowiedniej profilaktyki w okresie zwiększonego ryzyka występowania zaburzeń.

PRZYPADEK KLINICZNY NR 1

I. Stado

Kurczęta brojlery linii ROSS 308, 150 000 ptaków na fermie, 31 doba życia ptaków.

II. Objawy kliniczne

Na kilka dni przed częściową odstawą ptaków zanotowano nagle zaburzenia struktury kałomoczu wraz z utratą jego zwięzłości (zwiększenie frakcji płynnej w pomiole, fot. 1 i pojawieniem się niestrawionych fragmentów paszy fot. 2). Przyczyną zaburzeń homeostazy przewodu pokarmowego mogło być uprzednie dodanie do paszy pełnoporcjowej pełnego ziarna pszenicy ze świeżego zbioru. Oprócz zmiany jakości kałomoczu obserwowano spadek spożycia paszy, zatrzymanie się przyrostów masy ciała, pogłębiające się

zróźnicowanie ptaków oraz pogorszenie ich dobrostanu objawiające się rozwojem *pododermatitis* (fot. 3). Jednocześnie obserwowano pogorszenie się jakości ściółki oraz mikroklimatu w obiektach.

III. Badanie anatomopatologiczne

W badaniu sekcyjnym stwierdzono obecność znacznej ilości ziaren przytulii czepnej w żołądku mięśniowym (fot. 4), co mogło wskazywać na niską jakość skarmianej paszy lub zanieczyszczenie ziarna pszenicy.

Dalsze odcinki przewodu pokarmowego były wypełnione nadtrawioną paszą (fot. 5), obserwowano stan zapalny błony śluzowej jelit (fot. 6).

IV. Diagnostyka

Niestrawność pokarmowa, syndrom mokrej ściółki.

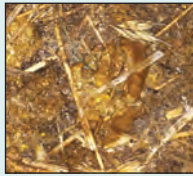
V. Zalecenia

Zalecono podawanie preparatu zawierającego w swoim składzie ekstrakty z rzepiku pospolitego, dębu szypułkowego i mniszka lekarskiego oraz preparat zawierający mieszanek substancji zakwaszających (m.in. kwas kaprylowy, cytrynowy i propionowy). Preparaty stosowano w dawkach etykietowych przez 4 dni, naprzemiennie, przez 12 godzin. Zalecono także możliwie jak najszybsze zaprzestanie skarmiania pszenicy.

VI. Efekty

Zastosowana suplementacja zredukowała nasilenie objawów, nastąpiło zmniejszenie ilości rozwodnionych odchodów, poprawę strawności paszy, powrót do fizjologicznego żerowania oraz stabilizację dobowych przyrostów masy ciała (wyk. 1). Od 3 doby stosowania preparatów obserwowano także poprawę jakości ściółki oraz mikroklimatu w kurnikach oraz brak pogłębiania się *pododermatitis*. Nie obserwowano nawrotów niestrawności do końca cyklu produkcyjnego.

Fot. 1.

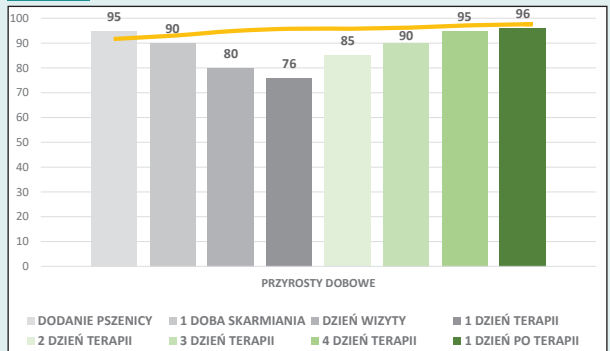
Fot. 2.

Fot. 3.

Wyk. 1.

Fot. 4.

Fot. 6.

Fot. 5.

PRZYPADEK KLINICZNY NR 2

I. Stado

Indyczki linii BIG 6, 27 300 ptaków na fermie, 12 tydzień życia ptaków.

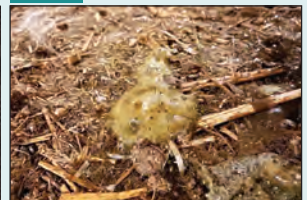
II. Objawy kliniczne

Na fermie w trakcie trwania cyklu produkcyjnego kilkakrotnie pojawiał się problem biegunek o etiologii bakteryjnej, które leczono stosując antybiotykoterapię. Tydzień po ostatniej antybiotykoterapii obserwowano wodnistą i pianistą biegunkę (fot. 7 i 8), mokrą ściółkę oraz widoczne zabrudzenie upierzenia ptaków. Ponadto obserwowano osowienie zwierząt, głośny pisk pojedynczych ptaków oraz początki *pododermatitis*.

Fot. 7.

Fot. 8.

III. Badanie anatomopatologiczne

W badaniu sekcyjnym stwierdzono przekrwienie błony śluzowej jelit.

IV. Diagnoza

Enteritis, biegunka o tle bakteryjnym.

V. Zalecenia

Zalecono podawanie preparatu zawierającego w swoim składzie ekstrakty z rzepiku pospolitego, dębu szypułkowego i mniszka lekarskiego oraz preparat zawierający mieszanekę substancji zakwaszających (m.in. kwas cytrynowy i propionowy). Preparaty stosowano w dawkach etykietowych przez 5 dni, naprzemiennie, przez 12 godzin.

VI. Efekty

Zastosowana suplementacja zredukowała nasilenie objawów, nastąpiło zmniejszenie ilości rozwodnionych odchodów i zmianę ich wyglądu w kierunku do fizjologicznego (fot. 9 i 10). Od 3 doby stosowania zaleceń obserwowano także poprawę jakości ściółki oraz mikroklimatu w kurnikach oraz brak pogłębiania się *pododermatitis*. Nie obserwowano nawrotów niestrawności do końca cyklu produkcyjnego.

Fot. 9.

Fot. 10.

PRZYPADEK KLINICZNY NR 3**I. Stado**

Indyk linii BIG 6, 6 tydzień życia ptaków.

II. Objawy kliniczne

Na fermie obserwowano luźny kałomocz z elementami niestrawionej paszy, miejscami stwierdzano na ściółce także obecność pianistego kałomoczu (fot. 11 i 12). Dobowa śmiertelność ptaków w normie fizjologicznej.

III. Diagnoza

Niestrawność pokarmowa.

IV. Zalecenia

Zalecono podawanie preparatów zawierających w swoim składzie ekstrakty z rzepiku pospolitego, dębu szypułkowego i mniszka lekarskiego oraz fitoncydy pochodzące z czosnku pospolitego. Preparaty stosowano w dawkach etykietowych przez 3 dni, naprzemiennie, przez 12 godzin.

V. Efekty

Zastosowana suplementacja zredukowała nasilenie objawów, od 2 dnia jej stosowania obserwowano znaczną zmianę kałomoczu w kierunku do fizjologicznego oraz całkowitą redukcję obecności elementów paszy w treści pomiotu (fot. 13). Nie obserwowano nawrotów niestrawności do końca cyklu produkcyjnego. ■

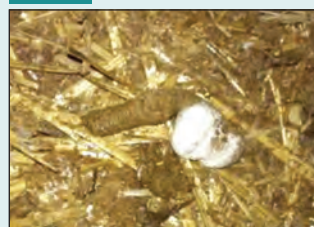
Fot. 11.

Fot. 12.

Fot. 13.

Piśmiennictwo dostępne u Autorów.

Artykuł sponsorowany.